

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՆԻԿ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	75 դր2
	Վեցամսեայ	40 "
Գաւառներու համար	Տարեկան	100 "
	Վեցամսեայ	50 "
Արտասահման	Տարեկան	23 Ժր.
	Վեցամսեայ	12 "

Նամակ կամ ո եւ քրոքիւն պէտք
է ուղղել Տնօրէնութեան:

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ՏՆՕՐԵՆ Ի. ՍԱԳՍԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՅԱՆԴԵՍԻՆ ՄԵՋ
ԱՌԱՏՐԱԿԱՆ ՏԱՂԱՌԱՐԸ

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

Չատիկն, իբրեւ համանշանակ զմեռ-
թեան, զործունէութեան նոր օրի, նոր
խանդ ներշնչեց այն թաղային թուր մար-
դասիրական մարմիններուն որք Աղքա-
տախտամ անուամբ ծանօթ են Քրիստոսի
կենսանորոգ յարութիւնն, որ Մահուան
վրայ Կեանքին տարած յաղթանակն է,
զովիկն ողբերգութեամբ մը վառեց Աղ-
քատախտանները, որք կէս-նախախտա-
կան զեր մը կատարեցին քիչ շատ զիւր
կեանք մը տալով, զիմ այս ցնծութեան
օրերուն մէջ, բայտին անմասնեղ զա-
ւակներուն, որք տարին ի թուն կը տը-
ւայտին նիւթական անձկութեան մէջ,
միշտ կարօտ հանրային զմութեանը երբ
խրականութիւնը կան ու կը մնան մեղ-
կապարանեղ, աւերող աշխատութեան մը
պիտի ըլլալ մեղ համար ջատագովիկ Աղ-
քատախտաններու կատարած գիւրն օգ-
տակարութիւնը Ասիկ տառչ, Թաղ. Խոր-
հուրդներն էին որ կը խնամէին թաղին
աղքատները, աւելի անձուկ մտքով, բայց
կիսա զմութեան զործք աւելի լայն մըտ-
քով ըմբռնուած է, աւելի ընդհանրական
հանգամանք մը զընցած է չորհրդիւ Աղ-
քատախտաններու որք տակաւ տա տա-

կաւ լուսան արմատացան, եւ անհրաժեշտ
պէտք մը դարձան զրէթէ ամէն թաղերուն
համար ալ, Բոլոր Աղքատախտաններուն
զլուրը կը տեսնուին այսօր երկտա-
սարգութեան էն աղիւ, աղքատները,
որք ընտ յոյժիկ չեն զիտեր, եւ ամէն
ծաղիկէ վրանն մեղք քաղիկ, զիտեն ամէ-
նէն ապառաժ սիրտերն ամբքիկ, ամէնէն
մատին քսակը ըստիւ տալ:

Բարեգործութեան տեսակետով, ինչ ու-
նոր սերունդներուն միջեւ ըմբռնուի աշ-
խատչա շահեկան տարբերութիւն մը կը
տեսնուի չիւսա Մարդասիրական, ընկեր-
սիրական դաստիարակներու տակաւ ընդ-
հանրային տարբերութիւն է այս Ասիկ ու-
սուց, եթէ ոչ ըստ, զիմ խիտ քիչ կա-
րեկցութիւն կը չարժէր չիւսող ուսուցչի-
մը կարօտ վիճակը, աղքատներու երտեսու-
տան մը անձուկ կայտութիւնը, բայց չիւսա
կարծես հանրութեան խիղճն աւելի օգե-
ւորէր արթնութիւն մը անձուկ ըստ
զորովիկ մարմնիկ զիտէ, եւ մենք չենք
կրնար մեր չիւսող մը զսպել, երբ կը տես-
նենք որ ամէնէն կարօտ դաստիարակ ան-
գամ իրենց սոյրիկ լուսան կը փութացնեն
արմատաւոր վաղաճութիւն ուսուցչի մը ան-
միջկամ աշխատչա ու օրրերուն զանոնք
կենտրոնութեան ճիւղաններէն փրկելու հա-
մար:

Այս իրողութիւնն իսկ ուղեցինք ի
վեր հանել ի պատիւ նոր սերունդին, որ
բարեգործութեան ու մարդասիրութեան
աւելի լայն ոգւով մը օժտուած է՝ յոյժ
պատուարներ իրեն համար:

Երբ Աղքատախտաններու կատարած
բարերար գիւրն աշխատչա ի վեր կը հանենք,
միւս կողմէ չենք կրնար զսպել մեր զար-
մանքն ու զայրութիւնը, երբ կը տեսնենք որ
Գաւառացուի չորիկ թաղիկ Աղքատա-
խտանին զործունէութիւնը ջրտակաւ թա-
ղուն ջանքեր կ'ըլլան: Կէսիկ-իւսուցչի
թաղ. Խորհուրդը ձգտումներ ունի զփոփո-
թեան խնձոր մը զընդուն չորս թաղերու
միջեւ, եւ եթէ կարելի է, միացնել Աղ-
քատախտաններու կատարելու Կէսիկ-իւսուցչի
թաղին աղքատներուն եւս զեղ ու զար-
ման տալու փափաքը: Եւ միւսեւ իսկ յա-
ռաջ կ'երթայ Աղքատախտանին յատուկ
պնակը արդիւնքու եկեղեցւոյ չորս թաղին
մէջ, Ասիկա զէջ օրինակ մ'է զոր պէտք
է՝ ըստիւսերի: Երբ մենք ամէն օր հա-
մարախտութեան օրի մը կը քարոզենք յա-
ռաջիկ թաղերու միջեւ, եւ եթէ ոչ կըր-
թական կոտորանք վրայ, զիմ բարեգոր-
ծական մէջ յաջողած ենք քիչ շատ մի-
ութեան մը հաստատել, խորութիւնը վեր-
ցնել թաղերու մէջէն, քանի որ բարե-
գործութեան ուղին խորի չափն ոչ մէկ
աղիկ, ոչ մէկ սեղի համար, ինչպէս կը
յանդգնին հիմա նորէն ընդ զմէ խորու-
թիւնն որ այնքան մահացուցիչ է: Ինչո՞ւ,
լրագրական սիւնակի մը մէջ մէկ քանի
կեղծ ու պատիւ տալեր մըտել տալով,
կրնան, կը յուսան սփռել ճշմարտութիւ-
նը: Ինչ թափանցիկ խորութիւն է այն
Այս սիւնակներուն մէջ հազիւ մէկ եր-
կու օր առաջ երեւան հանուած օրդոմիկ
վիճակ մը յաջորդ օրն իսկ ջատագովուած,
քաջանորուած անձնիկ ուրիշ թերթի մը մէջ
հրատարակուած նամակներով զորս ստո-
րագրելու քաջութիւնը չունին զորդները:
Կը խորհնք թէ այսպիսի վարդապետութեան
մասնակցին անցած է հիմա, օրդոմիկն
ճշմարտութեան ձայնը, իբրեւ խորագրան,
կեցած է կեղծաւորները իրենց կեղծ
ստեղծներն մերկացնելու, եւ հանգչին:
Լուսանող որ չեն կրնար իրենց ուղեւորին
պէս խաղալ բարեխիտ հանրութեան խղ-
ճին հետ:

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՎԱՅՆԻՔԸ

Թողլուրդին վայելք, զուարճութիւն
պէտք է, եթէ ազգիկ չզոհնէ, զէջ պիտի
ընտրէ: Կը յիշէք քարոզիչ մը որ իր ուն-
կեղերները կը զտաւարտէր յաճախ ի-

րենց զուարճանալուն կերպին համար զոր
քրտաւորականութեան եւ պարկեշտ չէր
կաներ, եւ եւ կը մտածէ ինքնիշխանութեան
չէ եւ ոչ ալ օգտակար ըսել մէկու մը թէ
մեղք է այս կամ այն զուարճութիւն-
նը, այլ ցուցնել զուարճութեան մի-
ջոցներ օրոքը քրտաւորականութեան ու պար-
կեշտ եւս կը վախճան թէ այս օգտակարին
առաջին մասը ինքն զէջ ալ հրաւիրէ այդ
օրինակ զիտողութիւն մը: Եւստի այս ան-
գամ պիտի ջանամ ներկայացնել ինչ որ
օգտակար վայելք կրնայ նկատուիլ ժո-
ղովուրդի մը կամ հասարակութեան մը
համար:

Մարմնական վայելքներու վրայ շատ
չպիտի ծանրանամ, պիտի ըսեմ միայն ու-
րիշներու հետ որ մարդ ուսուցիչ է աշ-
խատչա համար եւ մէկ թէ, ապրելու է ու-
սուցիչ համար: Կը պահանջուի որ մարդ
առնէ զորաւոր եւ կազդուրիչ մտնող մը
օրպէս զի կարող ըլլայ ապահովել իր
կեանքը զործունէութեան, փութանալ,
ստուգել եւ քննել սխալ հասկացողութեան
մը, ստեղծելու իրեն համար աշխատչա զը-
ւարճութիւններ օրոքը իր կեանքը կը թու-
նաւորեն, չինելու տեղ, եւ օրոքը զոհա-
ցում կը ջանայ դանկ զինտանի մը սե-
ղաններուն առջեւ եւ կամ ձուլ ու փաթ-
թած հացիկներով: Եւստի:

Չգիտալ վայելքը երկու տարբերէ կը
բաղկանայ: Կիտը եւ զարդարանք: Կամ
ուրիշ խօսքով, նախ՝ պաշտպանել կը-
մայական աղքատներուն զէջ, երկ-
րորդ՝ զոհացում տալ զեղեցիկ ըմբռնու-
մը: Արդարեւ ո եւ մէկը պէտք է որ
հորաւոր ըլլայ ազգիկ պաշտպանութեան
ցուրտին կամ տաքին զէջ, եւ միւսեւ
առնել, զոհացում տալու իր զեղեցիկ ըմ-
բռնութեան մէկ խօսքով, հազուադէպ եւ զե-
ղեցիկ հազուադէպ է: Բայց այս վերջինը ըզ-
րացումը իր վաղեմարտչական կոտոր-
նայ, երբ կը հետեւի սխալ եւ անպարկեշտ
ճաշակի մը պահանջներուն օրոքը ծնող
կուտան աշխատչա եւ անհիշեթ սարքու-
նորու եւ ծագողներու օրոքը ի տես մարդ
բարեկեցական ցուցադրութիւններու տպա-
ւորութեան տակ կը մնայ: Կայ ան-
ճոռն ճաշակը կ'ազանէ յաճախ մարմն-
նին հանգչաւոր եւ անողորմութիւնը:

Ժողովրդական ընդհանուր իմացումի
մը հակառակ, մարմնական աշխատանքն
ուրիշները ալ միմեկոյն վայելք մը
պէտք է նկատուի: Բաւական է որ չա-
փաւորութեան տանիքին մէջ մնայ եւ
չորհեցնէ մարմինը չարաչար: Մէկը որ
զատապարտուած է նստած մնալու ըստ
մոյն մը անկիւնը չենք կարծիք թէ վա-
յելքի մէջ ըլլայ: Բանտարկեալներ օրոքը
մարմնական աշխատանք չունին, վայելքի
մէջ չեն, եւ մարմինն այնքան աւելի պէտք
ունի այդ վայելքին որ բժիշկները յաճախ
կը յանձնարարեն զայն իրենց չիւսանդե-
րուն, մասնաւորապէս անոնց օրոքը զոր-
ծունէութեան ապագայը անթի մէջ ըն-

«Zaghik» ارمنيجه یومی و سیاسى خبیره
مطبعة و اداره خانه سى
غلامه حمدي اشا خان
Կ. Պոլիս, Ղալաթիս,
Համի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien
"DZAGHIK"
Galata, Pérechémé-Bazar
Hamdi-Pacha Han

Ճայած աշխատողներ իրենց մարմինը, եւ
չիւս կարծիք թէ ըստաւոր ըլլայ ապահով
հիւանդանարու օրով ի վիճակի ըլլանք ու-
նենալու այդ վայելքը:

Մինչ այս տողերը կը գրեն, փողոցին
մէջ կը տեսնուի ուղղիկներ որ մեծ ողբու-
րութեան մ' ունին: Երեք չորս տարու
փոքրիկներ որ կուղին անալ մը կատու-
ցանել: Կ'երթան, կուգան, քարիկ փայտի
կտորներ կը ժողվան, իրարու վրայ կը
գնեն զանոնք: Կը ձուլան զուարճանք,
պատուհաններ, տանիք, պատու եւ այլն:
Եւ երբ կը տեսնեն իրենց ձուլներու աշ-
խատութիւնը աւարտած, ուրախութեան
եւ զոհաւորութեան զեղումով մը կը
գիտեն զայն: Երբ վերջ պիտի քաղեն նա-
րէն սկսելու համար, առաւմտեղեկ
եւ պարկեշտ զուարճութիւն մը որ հա-
մաձայն ու օգտակար է մանուկին ընու-
թեան օր մերն ալ է: Եւստի ուր աշխա-
տութիւն, ինչպէս Տիգրէրքին, այնպէս
այլ մարմին օրէնքն է: Եւստի չարժու-
տիկները չկայ, չարժու-տիկ պիտի կեան-
քին ապրուին է, ապա համար է որ
պարկեշտ ընտրողով եւ ներքին անպա-
ցատրելի տխրութիւններու մօտիկ ընելով,
զոհացում կուտան այդ պէտքին եւ կ'աշ-
խատեն:

Չափահասները ինչու չհետեւին պղ-
տիկներու այդ օրինակին: Ունեւոր այս
կարգի զուարճութիւն մը յանձնարարել
անոնց օրոքը զործն է արդէն ձեռքի կամ
մարմնական աշխատութեան, անընդուն-
ելի պիտի ըլլար: Բայց ուրիշ չափ են այն
զատակարարներ օրոքը զարգումը մարդի
զործունէութեան մը մէջ կը կայանայ, ու-
րոք զործն իրապիկ վերինը ժամերով
փայտած մնայ սեղանի մը վրայ կամ ա-
թոթի մը մէջ: Եւ ինչ է սակայն անոնց
զուարճութիւնը երբ հանգստեան պար-
կը համար: Կ'աւելի ուրիշները մը կամ
զոհացումի մը պատեղին ներս սխալ է
եւ սխալ է ամենուս համար:

Շարժման, քայլերի, ըմբռնութեան չէն-
քերէն, ազատ եւ հոտած փողոցներէն,
երթանք հետեւ, լուրին մէջ, կապտա եւ
կիւրծիկ այն կամ կապտա շարժումն եզրը
զաշտներուն մէջ, բոլորներուն վրայ, հոյիտ-
ներուն մէջ, յաճախ անանիկ ծաղիկներէ
ուր մարդ անցած չէ, քայլերը ժամերով
համար զաննելը այս վայելքին մէջ որ
պարկեշտ եւ բարոյական ըլլալուն կը
միացնէ դերազանցապէս օգտակար եւ
կազդուրիչ ըլլալու հանդամարտ, ու քիչիկ
մըն ալ ըստաւորութեան: Յաճախ կը
պիտի ըլլայ ժամերով եւ տունը կը
յաւանդ միտքս հանգարտ սիրտս զարթ-
ւորեցնէ: Եւ պիտի համարուի, իսկ եթէ
անկարելի կը դառնէ ձեռքի համար այս
վայելքը, եթէ ձեռք զործնը չեն ներքեւ
ձեռքի հետեւալ չէնք երթն, քաջութիւն ու-
նենք ձեռք ձախքերու մէկ մասը յատկա-
ցնելու աղոց մը, ուրաջ մը, մուրճ մը,
խաղաղութիւն մը եւսայն գնելու, ու կորե-
ցէք անընդուն տախտակի կամ փայտի
կտոր մը, ողբեցնէք, աշխատէք, զամբեց-
ք, զարկէք, ոչ թէ ըստ մը չինելու համար,
այլ չինելու համար: Եթէ մէկը պղտիկ
զուարճ մը յատկացնէր այս կարգի վայել-
քի մը, իր կըմեղմութեան վրայ ծամեր
եւ օրը աւելցուցած պիտի ըլլար:

Ուրիշ անգամ զուարճութեան եւ
վայելքի բերել աղբիւրներու վրայ:

ԲԵՐԵԳՈՐԻԱ

Բերեգորիա 15,000 բնակիչ ունի եւ
հաստատուած է Եօֆանէսպոլիէ 46 մղոն
անդին: 4471 տղք բարձրութիւն ունի
ժողին:

Այս պղտիկ քաղաքը որ բաւական սի-
րուն է, Թրանսիլի մայրաքաղաքն է:
Հանրապետութեան նախագահը ինչպէս
նաեւ, Վոլոգորիայի անդամներուն մեծ մասը
հան կը բնակին:

Բերեգորիայի մէջ շատ մը պանդոկներ
կան ուր բնակելու համար օրական 30
դր, վճարելու է, մինչեւ 72 եւ 48 դր: Ի
պանդոկներ ալ կան:

Նոյնպէս քաղաքի լրագրիներ կը
հրատարակուին Բերեգորիայի մէջ, Եօֆան-
էսպոլիէ: Կըմեղմութեան հոս ալ իրապիկ եւ
քորդիկ ընկերութիւններ հիմնուած են:

(Շարունակելի)

ԹՐԱՆՍԿԱՆ ԵՒ ՕՐԱՆԹ

ՊԼՈՒՆ Գ. (23)
ՀԱՐԱՆ-ՍԻՐԻԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ
(ԹՐԱՆՍԿԱՆ)

ԵՕՉԱՆԵՍՊՈՐԿ

Մոնեղները շատ սուղ են, ի լայն առ-
եւալ միւսը, օրուն օրան 3 1/2-է 4 զլ: Կը
ձախուի: Կորթին միւս շատ զարգացած
է եւ մեծածաղաւորները միայն կրնան
ճաշակել անիւն: Հորթիկ խորոված մը 1
ուրիշ կը ծախուի: Հաւեղներ շատ զէջ
եւ շատ սուղ է: Թարմ ըմպելաները
խիտ արտադրող գնեթով կը ծախուին:

